

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-34 (Menfi Tespit/Muafiyet)
Karar Sayısı : 08-19/197-67
Karar Tarihi : 28.2.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : Sezin ELÇİN CENGİZ, Sinan BOZKUŞ

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20 : - HSBC Bank A.Ş.
- T. Halk Bankası A.Ş.

D. TARAFLAR

20 : - HSBC Bank A.Ş.
Büyükdere Cd. No:122/D Esentepe Şişli/İstanbul
- T. Halk Bankası A.Ş.
2. Cd. No:63 06520 Söğütözü/Ankara

E. DOSYA KONUSU: HSBC Bank A.Ş. (HSBC) ve T. Halk Bankası A.Ş. (Halkbank) arasında 4.12.2007 tarihinde imzalanan "HSBC-Halkbank Advantage Kredi Kartı Programı'nın Kullanımı İşbirliği Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

30 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 13.2.2008 tarih, 1020 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 22.2.2008 tarih, 2008-4-34/MM-08-SEC sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Ön İnceleme Raporu 25.2.2008 tarih, REK.0.08.00.00-120/44 sayılı Başkanlık önergesi ile 08-19 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da,

40 - HSBC ve Halkbank arasında akdedilen "HSBC-Halkbank Advantage Kredi Kartı Programı'nın Kullanımı İşbirliği Sözleşmesi"nin çeşitli hükümlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil etmesi nedeniyle, bu sözleşmeye menfi tespit belgesi verilemeyeceği,

- Anılan Sözleşme'nin, rakip teşebbüsler arasında aktedilmesi nedeniyle, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı,

08-19/197-67

- 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen şartların bulunduğu göz önüne alınarak, bildirim konusu Sözleşme'ye, anılan kanun maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde imza tarihi olan 4.12.2007 tarihinden itibaren muafiyet tanınması gerektiği

görüşlerine yer verilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

10

H.1.1. Ürün Pazarı

Bildirim konusu dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "çok markalı kredi kartları ihracı pazarı" (issuing) ve "üye işyeri edinme pazarı" (acquiring) olarak belirlenmiştir.

H.1.2. Coğrafi Pazar

Dosya mevcudu bilgileri çerçevesinde, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak tespit edilmiştir.

H.2. Bildirime Konu Sözleşme

20

Bildirime konu "HSBC- Halkbank Advantage Kredi Kartı Programı'nın Kullanımı İşbirliği Sözleşmesi" (Sözleşme)'nin konusu, Halkbank tarafından ihraç edilen Advantage kredi kartlarının HSBC üye işyerlerinde kullanılabilmesi ve bu kullanım esnasındaki, tarafların hak ve yükümlülükleri ile Advantage markasının Halkbank tarafından kullanım esaslarının belirlenmesidir.

Sözleşmenin kapsam ve amacı şöyle belirlenmiştir:

1. Halkbank kredi kartının üzerine bir kabul markası (acceptance mark) olarak HSBC'ye ait olan "Advantage" logosunun basılması,
2. Halkbank kredi kartlarının tamamının HSBC tarafından kurulan ve işletilen Advantage Kredi Kartı Programı'na dahil edilmesi,
- 30 3. Halkbank Advantage kredi kartlarının Web üyeleri (üye işyerleri) ile başka bir sözleşme imzalanmaksızın Advantage kredi kartı ürün özelliklerine sahip olması,
4. Halkbank'ın Advantage üye işyeri kazanımı yapması ve bu üye işyerlerinin Advantage Kredi Kartları Programına dahil edilmesi.

Sözleşme temel olarak, Halkbank'ın Advantage kart çıkarabilmesi ve bu kartın HSBC'nin üye işyeri ağı dâhilindeki işyerlerinde kullanılabilmesini sağlamaktadır. Sözleşme ile HSBC, Halkbank'a Advantage Kredi Kartı Programı ile ilgili olarak temlik edilemeyen, alt lisans verilemeyen, devredilemeyen bir kullanım lisansı tanımaktadır.

40

Sözleşme konusu işbirliğinin uygulama aşamasına geçmesiyle birlikte, Halkbank Advantage Kredi Kartları, Advantage Kredi Kartı ürün özelliklerine

sahip olacak ve Advantage Web üyelerinde HSBC Kredi Kartına uygulanan taksit ve ödül koşulları Halkbank Kredi Kartları için de geçerli olacaktır.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Sözleşme Hükümlerinin İncelenmesi

10 Bildirime konu Sözleşme'nin "Amaç ve Kapsamı" başlıklı 3. maddesinde, "İşbu sözleşme, mevcut HALKBANK Kredi Kartları'nın üzerine HSBC'ye ait "Advantage" logosunun basılması, HALKBANK Kredi Kartları'nın tümünün HSBC tarafından kurulan ve işletilen Advantage Kredi Kartı Programı'na dahil edilmesi ve HALKBANK'ın mevcutta Web Üyesi olmayan işyerleri ile "Advantage Kredi Kartı Programı" hükümlerini içeren HALKBANK Üye İşyeri Sözleşmesi imzalayarak Advantage Kredi Kartı Programı'na dahil edilmesi ve Tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi amacı ile akdedilmiştir." denilmektedir.

20 Advantage Kredi Kartı Programı ise, HSBC veya HSBC tarafından yetkilendirilmiş üçüncü kişiler tarafından tanzim edilen Advantage Kart/Advantage Kredi Kartlarını kullanmak suretiyle Advantage Kredi Kartı hamillerinin Web üyelerinde yapacakları mal ve hizmet alımlarında taksitli olarak ödeme yapmalarına ve/veya Advantage Ödül Programından faydalanmalarına olanak sağlayan ve HSBC tarafından düzenlenen kart programı olarak tanımlanmaktadır.

Sözleşmenin 3. maddesine göre, (.....TİCARİ SIR.....)

Sözleşme'nin 4. maddesine göre, (.....TİCARİ SIR.....)

Sözleşmenin 5.1.b. maddesine göre, (.....TİCARİ SIR.....)

Sözleşmenin 5.1.e. maddesine göre, (.....TİCARİ SIR.....)

Sözleşmenin 5.1.g. maddesine göre, (.....TİCARİ SIR.....)

Sözleşmenin 5.1.j. maddesi uyarınca, (.....TİCARİ SIR.....)

Sözleşmenin 5.1.n. maddesi uyarınca, (.....TİCARİ SIR.....)

30 Sözleşmenin 5.1.p. maddesine göre, (.....TİCARİ SIR.....)

5.2.e. ve 5.2.f. maddeleri, (.....TİCARİ SIR.....)

5.5.e. ve 5.5.f. maddelerine göre (.....TİCARİ SIR.....)

Sözleşmenin 13.3. maddesine göre (.....TİCARİ SIR.....)

40 Yukarıda ilgili maddeleri verilen Sözleşme'nin tamamı incelendiğinde, Advantage markasını korumaya yönelik hükümler içerdiği, (.....TİCARİ SIR.....) görülmektedir. Ayrıca Sözleşme, Halkbank'ın müşterilere sunduğu sadakat programlarını HSBC ve diğer üye bankalar tarafından sağlanan sadakat programlarını geçmeyecek şekilde belirlemesini zorunlu tutan hükümler de içermektedir. Bu sayede Halkbank'ın kendi müşterisi olmayan Advantage kart hamillerini kendisine çekecek davranışlarda bulunmasının engellenmesi amaçlanmaktadır. Yine Sözleşme hükümlerine göre Halkbank,

kredi kartı ile ilgili reklâmlarda, sınırlı bazı reklâm mecraları dışında kendi adını değil Advantage markasını öne çıkarmak durumundadır.

H.3.2. Menfi Tespit Değerlendirmesi

10 Sözleşme'nin tarafları, bankacılık hizmetleri ve inceleme konusu bakımından ilgili ürün pazarı olarak belirlenen kredi kartları pazarında birbirlerine rakip durumdadırlar. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar...hukuka aykırı ve yasaktır.*" hükmünü haizdir. Dolayısıyla aynı piyasada faaliyet gösteren ve birbirine rakip olan iki teşebbüsün bir kredi kartı programını paylaşmak üzere akdettikleri bir sözleşme rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olup, 4. madde yasağına tabidir.

Diğer taraftan, (.....TİCARİ SIR.....) Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde, teşebbüsler arası rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma niteliğinde olan Sözleşme'ye, 4054 sayılı Kanun'un 4., 6. ve 7. maddelerine aykırı olmadığına dair bir menfi tespit belgesi verilmesi mümkün değildir.

H.3.3. Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

20 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği, mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmaları kapsamakla birlikte, rakip teşebbüsler arasında yapılan dikey anlaşmalara uygulanmamaktadır. Tebliğ'de, rakip teşebbüsler, aynı ürün pazarında faaliyette bulunan veya bulunma potansiyeline sahip sağlayıcılar olarak tanımlanmıştır.

HSBC ve Halkbank kredi kartları ihraç etmekte ve işyerleri ile anlaşmaları bulunmaktadır. Dolayısıyla Sözleşme'ye taraf teşebbüsler ilgili pazarlarda rakiptirler. Bu hususlar dikkate alındığında, 2002/2 sayılı Tebliğ'in incelemeye konu Sözleşme'ye uygulanma kabiliyetini haiz olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

30

H.3.4. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet tanınabilmesi için, 4. madde kapsamına giren anlaşmaların iki olumlu iki olumsuz koşulu birlikte sağlaması gerekir:

H.3.4.1. Malların Üretim veya Dağıtım ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

40 Muafiyet tanınması için aranan ilk olumlu şart, ekonomik açıdan bir değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir. Hangi hallerin ekonomik yarar sağladığının somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Birlikte, genel olarak üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, yeni piyasalara girişin

kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması gibi hallerin varlığı halinde ekonomik yararın sağlandığı kabul edilmektedir.

Çok markalı kredi kartlarına yönelik üye işyeri edinme pazarında, (.....TİCARİ SIR.....) Diğer yandan sözleşmeye taraf bankaların program kullanımına yönelik söz konusu sözleşme, dolaylı olarak çok markalı kredi kartları hizmetinin sunulmasında gelişme ve iyileşme sağlanması amacıyla da hizmet etmektedir. (.....TİCARİ SIR.....). Böylece, Halkbank müşterileri açısından bankacılık hizmetlerinin önemli parçalarından biri olan kredi kartları pazarında hizmet alımında iyileşme sağlanması söz konusu olacaktır.

H.3.4.2. Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

4. madde anlamında rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın muafiyet alabilmesi için, yukarıda değinilen malların dağıtımı veya hizmetlerin sunulmasından elde edilen iyileşmenin tüketiciye yansıtılması gerekmektedir. Kanun'da tüketicinin ekonomik gelişmeden yarar sağlaması gerektiği belirtilmekle birlikte, yararlanmanın ölçüsü ve kapsamı hususunda herhangi bir ifade yer almamaktadır. Tüketicinin yarar sağlaması açısından beklenen genellikle fiyatlar seviyesindeki düşüş olmakla birlikte, satış sonrası etkin hizmetler, ürün çeşitliliğinin artması, tüketicinin ürüne daha kolay ulaşabilmesi, malın arzında devamlılığın sağlanması gibi koşullar da tüketicinin elde edeceği menfaat kapsamında değerlendirilebilmektedir.

İnceleme konusu dikkate alındığında, tüketici yararı açısından ilk bakılması gereken, Halkbank müşterilerinin durumunda meydana gelebilecek olası değişimlerdir. Bu bağlamda, incelemeye konu anlaşma vasıtasıyla, kredi kartları pazarında halihazırdaki Halkbank kredi kartı hamillerinin de çok markalı kredi kartı hizmetinin sağladığı avantajlardan yararlanması yoluyla, tüketicilerin güvenli hizmet almaları ve yaygın bir üye işyeri ağına sahip olan Advantage Kart'ın sağladığı ödül/puan uygulamasından faydalanmaları sağlanmış olmaktadır. Bu açıdan, Halkbank müşterilerinin Türkiye'nin en yaygın üye işyeri ağlarından birine dahil olarak alışveriş yapma imkanına sahip olmaları, tüketici yararı açısından en dikkate değer husustur. Diğer taraftan, bu koşul anlamında tüketicinin sadece nihai tüketiciyi değil ara kullanıcıları da içerdiği malumdur. Sözleşme çerçevesinde, Advantage üye işyerleri de Halkbank kredi kartı sahiplerinin sisteme dahil olmalarıyla genişleyen müşteri portföyünden yararlanabileceklerdir. Netice itibarıyla, muafiyet tanınması için gereken ikinci koşulun da karşılandığı anlaşılmıştır.

H.3.4.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Muafiyet kararı verilmesinde aranan bu ilk olumsuz şarta göre, muafiyet bildirimine konu anlaşma ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabeti ortadan kaldırmamalı, bir başka deyişle sağlanan ekonomik gelişme veya fayda ile tüketicinin bundan yarar sağlaması rekabetin ortadan kaldırılması sonucunda elde ediliyor olmamalıdır.

Kart sayısına göre hesaplandığında, 2007 yılı itibarıyla, HSBC'nin %(....), Halkbank'ın ise %(...) pazar payı olduğu görülmektedir. Buna göre bildirim konu işlem taraflarının toplam pazar payları % 6,87 olacağından, ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabet ortadan kalkmayacaktır. Dahası işbirliği sözleşmesinin tarafı olan HSBC ve Halkbank, kredi kartları pazarında pazar lideri konumunda bulunan diğer bankalara karşı bu sözleşme vasıtasıyla daha güçlü birer rakip konumuna geçebilecekleri için, anılan sözleşmenin kredi kartları pazarındaki rekabete katkısı da olacaktır.

10 Yukarıdaki bilgiler çerçevesinde, muafiyetin bu koşulunun sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

H.3.4.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Kanun'un 5. maddesinde öngörülen bu son koşula aykırılık ya izlenen amacın elde edilmesi için rekabetin gereğinden fazla sınırlanmaması ya da rekabetin sınırlanmasının gereğinin dahi bulunmaması halinde olabilir. Teşebbüsler prensip olarak anlaşma ile amaçladıkları ekonomik yararların gerçekleştirilmesinde rekabeti en az sınırlayıcı yöntemi tercih etmekle yükümlüdürler.

Bu bakımdan, (.....TİCARİ SIR.....)

20 HSBC, taksitli/ödüllü kartların yaygınlaşması üzerine "Advantage Kart" markası ile pazara giriş yapmış ve yaygın bir üye işyeri ağı kurmuştur. Sözleşme'nin uygulanması neticesinde Halkbank kart hamilleri, yaygın bir ağ oluşturan Advantage üye işyerlerinden taksitli/ödüllü alışveriş yapma imkanına sahip olmakta, (.....TİCARİ SIR.....) Bununla birlikte, genel olarak tüketici birden fazla karta sahiptir ve kolayca ödül/taksit oranı ile ödeme koşulları kendisine daha uygun gelen bankanın kartını kullanmaya başlayabilmektedir. Bu nedenle, rekabetçi bir yapıya sahip olan bu pazarda, tüketicilere sağlanan avantajların dolayısıyla marka imajının korunması önem arz etmektedir. Bu hususlar dikkate alınarak, bildirim konu anlaşma ile getirilen

30 kısıtlamanın ortaya çıkan yararları kıyaslandığında, rekabeti zorunlu olandan fazla kısıtlamadığı kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. HSBC Bank A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. arasında akdedilen "HSBC-Halkbank Advantage Kredi Kartı Programı'nın Kullanımı İşbirliği Sözleşmesi"ne, çeşitli hükümlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında olması nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
2. Taraflarının rakip teşebbüsler olması nedeniyle, Sözleşme'nin, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden de yararlanamayacağına,
3. Aynı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda; anılan maddede belirtilen şartların bulunduğu göz önüne alınarak, bildirim

08-19/197-67

konusu Sözcleşme'ye, anılan Kanun maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde imza tarihi olan 4.12.2007 tarihinden itibaren muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.